

כי מציון - תזריע-מצורע



מכון מניטו

הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

תרגום ועריכה מצרפתית: אליעזר שרקי

צוות עריכה לשונית והגהה לפרשות: אלישבע שרקי, בלה בל אנג', ואיתי קולין

הטומאה מתגלה דווקא במהלך המאמץ להתעלות אל הקדושה.² זאת משום שמהותו של מאמץ זה היא בירור: 'להוציא החוצה' את החלק המת הטמון בבסיס הקיום של כל חי עלי אדמות.

משום כך, דיני הטומאה לא נאמרו לפני 'ההזמנה אל הקדושה', אלא דווקא בגוף הזמנה זו.

עצם השם 'מצורע' מצביע על כך: המצורע הוא 'מוציא רע', וכפי שמסביר הגלילי זהב,³ בהתבסס על דברי ריש לקיש בגמרא⁴ – הוא מוציא את הרע שבו.

ומה שנכון לפרט נכון גם לכלל: חברה החושפת את טומאותיה, מזהה אותן ומתייחסת אליהן בהתאם – היא חברה הצועדת אל ייעוד קדושתה.

השבת אנו קוראים שתי פרשות, תזריע ומצורע. בפרשות אלה התורה מפרטת את הדינים העוסקים בהבחנה בין מצבים של טהרה ובין מצבים של טומאה, כהמשך למה שכבר נאמר בנושא עד כה בספר ויקרא.

מפרשה לפרשה ניתן לזהות מהלך הדרגתי של הרחבת חוקי הטהרה:

- בתחילה (בפרשת צו, החל מפרק ח), הרחקת הכהנים מכל מצב העלול להביאם לידי טומאה.
- אחר כך, בפרשת שמיני, כלל הדינים הקשורים למאכלים.
- בפרשות תזריע ומצורע, דיני הטומאה הפוגעת בגוף עצמו, הן בעקבות לידה והן בעקבות מחלה, כגון צרעת, שטומאתה יכולה לפגוע גם בבגדים ואף בבתי המגורים.
- לבסוף, בפרשות הבאות, הדינים הקשורים לטומאה היסודית הבאה ממגע עם המוות.

מהתבוננות בתהליך זה עולה נושא חשוב, שהמפרשים הדגישו אותו: ככל שאדם עולה במדרגות הקדושה, כך הוא חשוף יותר לפגיעות מן הטומאה.¹ יש בעניין זה משום תשובה לשאלה מדוע הדינים העוסקים בטומאה, על כל דקדוקיהם ודיוקיהם, מובאים דווקא בספר ויקרא?

ואכן, ניתן לקרוא את ספר ויקרא, המכונה בפי חכמינו 'תורת כהנים', כהזמנה לכל אחד ואחד להגשים את הקדושה בתוכו, בכל רבדי הווייתו. ואם כך, אפשר היה להניח שקריאה זו מיועדת למי שבמדרגתו כבר אינו חשוף למצבי טומאה. אך אנו רואים שהתורה מלמדת אותנו עיקרון הפוך: לא רק שמי שעלה במעלות הקדושה חשוף יותר לפגיעות הטומאה, אלא שדווקא אצלו הטומאה מתגלה יותר, יוצאת מן הכוח אל הפועל.

⁴ "אמר ריש לקיש, מאי דכתיב (ויקרא יד, ב): 'זאת תהיה תורת הקצצ'ע? זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע' (ערכין טו, ב).

¹ ראה לעיל, פרשת ויקרא

² בעניין זה, עיין בסוגיה המובאת במסכת סוכה (נב, א): "כל הגדול מחברו, יצרו גדול הימנו".

³ הרב דוד מושקוביץ (1869-1959), עלה ארצה מרומניה והיה אב בית דין בתל אביב. ספרו 'גלילי זהב' על התורה זכה להסכמות מהראי"ה קוק ומהרב זוננפלד. הרצי"ה קוק היה מזכיר אותו בהערצה רבה.